

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

263. An Princeps possit imponere gabellas super bona Nouitiorum? Et an gaudeant priuilegio Canonis, & fori? Ex part. 1. tract. 2. res. 38. aliàs 37.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

in Ref. 100. Burgos de Paz *confl.* 17. num. 2. & 3. Natta *lib. 3. confl.* 508. & 509. Graffius *tom. 1. lib. 3. confl.* 11. de Regul. Valentia *tom. 3. disp.* 10. q. 4. punct. 12. Moneta de *con-* & in Ref. 169. *ser. iudic.* c. 10. n. 389. Molfesius in *summa tom. 1. tract.* 6. cursum in c. 2. n. 30. & alij.

2. Sed contrariam sententiam amplectendam esse puto; nempe, hos Equites esse verè Religiosos. Ita Sanchez in *summa tom. 1. lib. 4. c. 16. n. 11.* vbi citat pro hac sententia octo Doctores, quibus ego addo alios, quos citat Garcias de *benef.* 10. 1. p. 1. c. 4. n. 15. & Hieronymum de Cenedo *tract. de pauper. relig. dub.* 60. n. 12. & seq. & Basilium Poncium in *tract. de impedim. matr. causa* 27. q. 2. §. 4. vbi sic asserit: [Dictos Equites esse verè, & substantialiter Religiosos, adè certum existimo, vt oppositum iudicium nimis licentiosè dictum, ne dicam grauius, cum pleno ore litera pontificia illos appellent Religiosos, & etiam cum castitate coniugali, vera Religio consistere possit, eò quòd, sicut in paupertate latitudo est, ita etiam in castitate, quæ est materia voti.] Ita Pontius cum aliis Theologis, quorum vota circa præsentem quætionem adducit Mota de *confirm. ordin. D. Iacobi, lib. 2. c. 2. §. 29. per totum, vbi n. 4.* Michaël de Carranza probans dictos Equites esse verè Religiosos, sic ait: Confirmase tambien por la practica deste Reyno de Valencia, donde venos, que son exemptos de hisas, y imposiciones, que no pagan los Ecclesiasticos, y Regulares, y los seglares las pagan, y estos Caualleros de Santiago, Calatrava, Alcantara, y Montesa, come he dicho, no los pagan. Ita ille. Et doctissimus Sancius in *suis practiciis disputacionib.* ita tenet, dictos Equites esse verè Religiosos; & docet, illos posse confiteri cum Sacerdote seculari nõ approbato ab Ordinario; sicut possunt alij Regulares. Sic ille in *disp.* 49. n. 11. & 13. quod est valde notandum, quia nouum, Et Flores de Mena *lib. 2. q. 21. n. 205.* docet etiam, dictos Equites non esse collectandos, & esse immunes à gabellis: quia, dato, & non concessio, quòd non sint verè Religiosi, sunt tamen personæ Ecclesiasticæ, & largo modo Religiosi. Vnde ex his, me consulente, in causa D. Aloysij Mastrantoni: & D. Ioannis de Gioeni Illustriss. Senatus Panormitanus concessit exemptionem gabellarum supradictis Equitibus, qui erant adhuc Nouitij.

RESOL. CCLXIII.

An Princeps possit imponere gabellas super bona Nouitiorum?
Et an dicti Nouitij gaudeant privilegio Canonis, & fori? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 38. aliàs 37.

Suprà hoc lege doctrinam præcedentis Ref. signanter in fine, & sup. ex Ref. 136. §. Sed difficultas, & ex Ref. 167. §. Sed hos, à aliarum Refol. & eius not.

§. 1. Affirmatiuè videtur respondendum ex Molfesio in *summa tom. 2. tract.* 12. c. 22. n. 162. vbi docet, Regulares professos esse exemptos à gabellis: ergo videtur excludere Nouitios: quia non sunt Regulares professi. Sed non credo, virum doctum, & pium hanc sententiam docere sed sub nomine Regularium professorum, Nouitios etiam includit: nam in fauorabilibus, sub nomine Religiosorum includuntur. Igitur soli Parladorius *rer. quotid. anar. lib. 1. cap. 13. §. 1. n. 21. in 2. edit.* & Ignatius Lassarte Doctor Hispanus, docuerunt hanc affirmatiuam sententiam in *tract. de decim. vendit. cap. 19. num. 50. fol. mibi 189.*

2. Sed aduersus illos, & meritò insurgit Molina *tom. 3. tract. 2. disp.* 671. n. 2. Malderus in 2. 2. 1. 1. c. 6. dub. 8. Turrianus in 2. 2. tom. 2. disp. 44. dub. 4. n. 12. Bartholomæus à S. Faustino in *speculo Confess. disput.* 33. quæst. 14. num. 2. & nouissimè Barbosa in *collect.* tom. 1.

lib. 3. tit. 49. cap. 7. num. 11. Sanchez in *summa tom. 2. lib. 6. cap. 10. n. 16.* Et probatur hæc opinio duplici ratione: quia Nouitij vere sunt de familia Monasterij, & pars communitatis istius Religionis, quæ exempli est. Deinde, receptissimus vsus habet, vt tributum mere personale Nouitius non soluat: quia verè persona eius habetur Ecclesiastica. Itaque meritò, qui agnoscitur pro Ecclesiastico, etiam in patrimonialibus bonis, instar reliquorum Ecclesiasticorum exemptus habendus erit. Et ita hanc sententiam non solum Theologi omnes sequuntur, sed etiam peritissimi Iuriconsulti, vt Grass. de *effectibus cleric. effect.* 3. num. 131. qui citat Abbatem, Bartolum, Ripam, & alios. Idem etiam docuit Flores de Mena in *suis variis qq. lib. 2. quæst.* 21. §. 4. num. 198. fol. mibi 270. & antea docuerat Bertachinus *tract. de gabellis, part. 7. principali, num. 56.* Nec valet dicere cum Lassarte, vbi *suprà*, quòd Nouitius non sit verè Religiosus, & transire possit ad saculum: quia etiam Acolytus ad saculum, relicto officio Ecclesiastico, transire potest, & tamen gaudet exemptione gabellarum. Sufficit igitur, vt Nouitius in Religionem sit admittus: quia, vt diximus, pars est communitatis Religionis, quæ verè est communitas personarum Ecclesiasticarum, & estque is Nouitius in via, vt perfectè, & indissolubiliter vniatur eidem communitati, ac proinde eo ipso reputatur persona Ecclesiastica, & gaudet priuilegio canonis, & exemptione gabellarum.

RESOL. CCLXIV.

An Clericus, vel Religiosus conducens agros alienos tenentur soluere gabellam ex fructibus inde perceptis? Et an possit vni negotiatione artificiosa, id est quas res arte mutatur, & sic venditur, vt emere iumenta, vt nutrita, & meliorata vendant cum lucro, item oves emere, & nutrire, ex quibus vendant caseos, & agnos, vel quodcumque genus rei, quod nouerint sua arte meliorandum, &c. Ex part. 6. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 11.

§. 1. Affirmatiuè respondet Bonacina *tom. 2. disp.* 2. de *restitut. q. 9. punct. 2. n. 4.* vbi sic ait: Clerici non tenentur ad soluenda vectigalia emendo vinum, & panem ad sui vel familiae sustentationem. Idem dicendū si vendat fructus perceptos ex propriis agris: si quis eos percepit ex alieno agro, quem conduxit, & coluit per operarios, vt fructus inde perceptos venderet: hoc enim est genus negotiationis vetitum Clericis. Ita Bonacina, qui citat Lessium & Molinam, cum Quaranta.

2. Sed non desinat hic adnotare contrariam sententiam tanquam probabilem admittens Agidium Trullench. in *Decalogum, tom. 2. lib. 7. c. 12. dub. 5. n. 14.* quia in rigore talis Clericus non potest dici negotiator; & idè idem Trullench. *loc. cit. c. 10. dub. 19. n. 8.* sic ait. Nota Clericis tantum prohiberi negotiationem, propriè dictam, quæ dicitur lucratiua. Vnde possunt vni negotiatione artificiosa, id est, qua res arte mutatur & sic venditur: quia hoc potius est artificium, quam negotiatio. Vnde licet Clerico emere iumenta, vt nutrita & meliorata vendat cum lucro, secluso tamen scandalo. Item oves emere ac nutrire, ex quibus vendat caseos, agnos, &c. Denique poterit Clericus emere quodcumque genus rei, quod nouerit sua arte meliorandum, vt illam in melius mutata carius, & cum lucro vendat. Item & agrum conducere, & per operarios colere; & fructus vendere: hoc namque non est negotiatio. Ita Trullench. Sed videtur non esse discedendum à prima sententia, quam nouissimè tenet Ioannes Wiggers de *iustitia & iure in 2. tract. §. c. 5. dub. 2.*

Suprà hoc quod hic docetur, in tom. 7. tr. 1. Refol. 87. in fine, & in Ref. 96. §. 1. & in Ref. 99. §. 2. & in Ref. 100. & in to. 1. tr. 3. Refol. 22. §. Quoad secundum, & seqq. & in tom. 2. tr. 2. Ref. 22. §. 2. ante mediū, & in tom. 3. tr. 1. Ref. 39. §. vlt. & in Ref. 79. §. Ex quibus, ante med. ver. Et tandem.

Suprà hoc lege doctrinam præcedentis Ref. signanter in fine, & sup. ex Ref. 136. §. Sed difficultas, & ex Ref. 167. §. Sed hos, à aliarum Refol. & eius not.

Sup. hic in Ref. 2. not. præterea, & pro pane in alio §. eius annot.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 3. Ref. 84. §. 5. paulo post intencum & paulo ante finem, & leg. doctrinam §. not. leg. de aliarum eius annot. & et illis applica doctrinam præ ita quæst. vel. cam. dis. stinguere. Et pro contento in hoc §. vlt. sup. in Ref. 176. §. Et ad me. gis, & cum distinctione in omnibus aliis eius annot.